

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1415/2512

นางพร้อม พุ่มเหมือน ที่ 1 นายสรรพชัย ปานเจริญ ที่ 2 โจทก์ นายสรเสรีญ ปานเจริญจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1657, ป.พ.พ. มาตรา 1754, ป.พ.พ. มาตรา 1733, ป.พ.พ. มาตรา 1375, ป.พ.พ. มาตรา 1694

ย่อ / หลักกฎหมาย

การแสดงเจตนาที่จะเป็นพินัยกรรมได้ จะต้องมิใช่เป็นคำสั่ง คำสั่งนั้นเป็นคำสั่งครั้งสุดท้าย กำหนดการเพื่อยุติในเรื่องราวทรัพย์สินของบุคคลนั้น และในการต่างๆ อันจะให้เกิดเป็นผลบังคับได้ ตามกฎหมายเมื่อตนตายเจ้ามรดกมีหนังสือถึงโจทก์ซึ่งเป็นบุตร แจ้งให้ทราบว่าตนทำพินัยกรรมลับไว้ที่อำเภอในหนังสือระบุว่า ห้ามมิให้จำเลยขายที่นา และห้ามมิให้จำเลยออกเงินส่วนตัวทำศพ เจ้ามรดก มิให้นำตกเป็นของจำเลย ให้แบ่งนาให้โจทก์คนละ 5 ไร่ เหลือจากแบ่งห้ามมิให้จำเลยขายเอาเงินทำศพเจ้ามรดก และไม่ให้นำส่วนที่เหลือตกเป็นของจำเลย เงินสด 10,000 บาท ถ้าทำศพเจ้ามรดกแล้วมีเงินเหลือมอบให้โจทก์ไป ให้โจทก์เป็นผู้เก็บค่าเช่านา ตอนท้ายของหนังสือมีความต่อไปว่า ถ้าจำเลยไม่ปฏิบัติตามเจตนาข้อนี้ ก็ให้โจทก์ไปร้องเรียนนายอำเภอ ขอให้นายอำเภอถอนพินัยกรรมลับด้วย ดังนี้ เอกสารหนังสือของเจ้ามรดกเป็นพินัยกรรม และเข้าแบบพินัยกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1657 เพราะเจ้ามรดกเขียนเองทั้งฉบับ มีผลเป็นการเพิกถอนพินัยกรรมลับของเจ้ามรดกซึ่งทำไว้ฉบับแรกบางส่วนตามมาตรา 1694คดีที่มีจำเลยเป็นผู้จัดการมรดก โจทก์ซึ่งเป็นทายาทฟ้องเรียกทรัพย์มรดกของเจ้ามรดกจากจำเลย จำเลยจะยกอายุความมรดก 1 ปีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1754 ขึ้นต่อสู้โจทก์หาได้ไม่ เพราะกฎหมายบัญญัติเรื่องอายุความเกี่ยวกับการจัดการมรดกที่ผู้จัดการมรดกจะต้องรับผิดชอบ ทายาทไว้โดยเฉพาะแล้วตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1733 วรรค 2 ซึ่งมีกำหนด 5 ปี จำเลยมีสิทธิยกอายุความ 5 ปีนี้เท่านั้นขึ้นต่อสู้โจทก์จำเลยมิใช่บุคคลภายนอก แต่เป็นผู้จัดการมรดก ต้องถือว่าจำเลยยึดถือที่นามรดกไว้แทนโจทก์ซึ่งเป็นทายาท จำเลยจะอ้างสิทธิว่าได้แย่งการครอบครองจากโจทก์มิได้ จะนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1375 มาใช้บังคับไม่ได้

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่า โจทก์จำเลยเป็นบุตรนายเจิมนางขอ นายเจิมทำพินัยกรรมยกทรัพย์ให้บุตรเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2506 ต่อมาเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2507 นายเจิมทำหนังสือเพิกถอนข้อกำหนดในพินัยกรรมลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2506 โจทก์จึงมีสิทธิรับส่วนแบ่งตามพินัยกรรมลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2506 ข้อ (1) ที่นาคนละ 3 ไร่ 26 วา รวม 2 คน 6 ไร่ 52 วา ตามข้อ (2) คนละ 5 ไร่ 3 งาน 13 วา รวม 11 ไร่ 2 งาน 66 วา จำเลยโต้แย้งสิทธิ ขอให้ศาลบังคับให้แบ่งจำเลยให้การว่า ก่อนนายเจิมตาย ได้ทำพินัยกรรมลับเขียนเองทั้งฉบับลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2506 มอบให้กรมการอำเภอ จำเลยได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้จัดการมรดกตามพินัยกรรมที่นาตามพินัยกรรมข้อ (1) จึงเป็นของจำเลยคนเดียว ส่วนที่นาแปลงที่ 2 โจทก์มีส่วนได้คนละ 5 ไร่ จำเลยได้แบ่งให้โจทก์ไปแล้ว คดีโจทก์ขาดอายุความและพ้นระยะเวลาที่โจทก์ฟ้องเพื่อเอาคืนซึ่งการครอบครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1375 ศาลชั้นต้นพิพากษาให้แบ่งที่นามรดกทั้ง 2

แปลงตามฟ้องออกเป็น 3 ส่วน ให้โจทก์จำเลยได้คนละ 1 ส่วน ฯลฯ จำเลยอุทธรณ์ศาลอุทธรณ์เห็นว่าคดีโจทก์ขาดอายุความ พิพากษากลับ เป็นให้ยกฟ้องโจทก์ฎีกาขอเท็จจริงได้ความว่า เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2506 นายเจิมทำพินัยกรรมลับเขียนเองทั้งฉบับ แล้วนำไปมอบให้กรรมการอำเภอ ต่อมาวันที่ 5 พฤษภาคม 2507 นายเจิมมีหนังสือถึงโจทก์ทั้งสองแจ้งให้ทราบว่าได้ทำพินัยกรรมลับไว้ที่อำเภอ ในหนังสือฉบับนี้ได้ระบุไว้ว่า 1. ห้ามมิให้นายสรสรเสริญขายที่นาที่ทุ่งหนองขาหย่าง และห้ามมิให้นายสรสรเสริญออกเงินส่วนตัวทำศพนายเจิม และมีให้นาคตกเป็นของนายสรสรเสริญ 2. ให้แบ่งนาทุ่งมาบโพธิ์ให้แก่นางพร้อมและนายสง่า (นายสรรรพชัย) คนละ 5 ไร่ก่อน เหลือจากแบ่ง ห้ามมิให้นายสรสรเสริญขายเอาเงินทำศพนายเจิม ห้ามมิให้นายสรสรเสริญเอาเงินส่วนตัวทำศพและไม่ให้นาส่วนที่เหลืตกเป็นของนายสรสรเสริญ 3. เงินสด 10,000 บาทถ้าทำศพนายเจิมและสร้างอนุสาวรีย์ให้นายเจิมและนางขอคนละ 1 หลังแล้ว มีเงินเหลืมอบให้นางพร้อมและนายสง่า (นายสรรรพชัย) ไป 4. ให้นางพร้อมและนายสง่า (นายสรรรพชัย) เป็นผู้เก็บค่าเช่านาแปลงที่ 1 และที่ 2 ตอนท้ายของหนังสือนี้มีข้อความต่อไปว่า ถ้านายสรสรเสริญไม่ปฏิบัติตามจดหมายฉบับนี้ ก็ให้นางพร้อม นายสง่า (นายสรรรพชัย) ไปร้องเรียนต่อนายอำเภอสรรรค์บุรี ขอให้นายอำเภอถอนพินัยกรรมลับให้ด้วยศาลฎีกาเห็นว่า การแสดงเจตนาที่จะเป็นพินัยกรรมได้ จะต้องมัลักษณะเป็นคำสั่ง คำสั่งนั้นเป็นคำสั่งครั้งสุดท้ายกำหนดการเผื่อตายในเรื่องทรัพย์สินของบุคคลนั้น และในการต่าง ๆ อันจะให้เกิดเป็นผลบังคับได้ตามกฎหมายเมื่อตนตาย ศาลฎีกาพิเคราะห์หนังสือของนายเจิม ฉบับลงวันที่ 5 พฤษภาคม 2507 แล้ว เห็นว่า เข้าหลักเกณฑ์มัลักษณะเป็นคำสั่งเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินของนายเจิมเมื่อนายเจิมตายไปแล้ว แม้หนังสือฉบับนี้จะหนังสือที่นายเจิมมีไปถึงนางพร้อมและนายสรรรพชัยก็ตาม แต่บุคคลทั้งสองนี้เป็นบุตรนายเจิมมีสิทธิที่จะได้รับส่วนแบ่งมรดก และในหนังสือระบุให้เป็นผู้มีหน้าที่เก็บค่าเช่านาพิพาททั้งสองแปลงนี้ เอกสารหนังสือของนายเจิมฉบับนี้จึงเป็นพินัยกรรม และเข้าแบบพินัยกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1657 เพราะนายเจิมเขียนเองทั้งฉบับเมื่อเอกสารฉบับนี้เป็นพินัยกรรมแล้ว จึงมีผลเป็นการเพิกถอนพินัยกรรมลับของนายเจิม ซึ่งทำไว้เป็นฉบับแรกบางส่วนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1694 เฉพาะที่นาทุ่งหนองขาหย่างและทุ่งมาบโพธิ์ นอกจากจะยกให้โจทก์ทั้งสองคนละ 5 ไร่แล้ว นายเจิมไม่ประสงค์จะยกให้แก่ทายาทคนใด ดังนั้น จำเลยจึงไม่มีสิทธิที่จะเอานาพิพาททั้ง 2 แปลงนี้มาเป็นของตนตามพินัยกรรมลับฉบับแรกได้คดีนี้ จำเลยให้การต่อสู้ว่าจำเลยเป็นผู้จัดการมรดกตามที่พินัยกรรมลับของนายเจิม ฉบับลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2506 ข้อ 2 แต่งตั้งไว้ และไม่ปรากฏว่าพินัยกรรมของนายเจิมฉบับที่ลงวันที่ 5 พฤษภาคม 2507 เพิกถอนมิให้นายสรสรเสริญเป็นผู้จัดการมรดกต่อไปและข้อเท็จจริงก็ฟังได้ว่า จำเลยได้เข้ามาเป็นผู้จัดการมรดกของนายเจิมตามที่ระบุไว้ในพินัยกรรมลับ คดีนี้จึงเป็นคดีที่มีจำเลยเป็นผู้จัดการมรดกซึ่งได้รับแต่งตั้งโดยพินัยกรรม โจทก์ซึ่งเป็นทายาทฟ้องเรียกทรัพย์มรดกของนายเจิมจากจำเลยซึ่งเป็นผู้จัดการมรดกจำเลยจะยกอายุความมรดก 1 ปีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1754 ขึ้นต่อสู้โจทก์หาได้ไม่ เพราะกฎหมายได้บัญญัติเรื่องอายุความเกี่ยวกับการจัดการมรดกที่ผู้จัดการมรดกจะต้องรับผิดชอบโดยเฉพาะแล้วตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1733 วรรค 2 ซึ่งมีกำหนดอายุความ 5 ปีนับตั้งแต่การจัดการมรดกสิ้นสุดลง จำเลยมีสิทธิยกอายุความ 5 ปีนี้เท่านั้นขึ้นต่อสู้โจทก์ ดังนั้น แม้ข้อเท็จจริงในคดีนี้จะได้ว่าโจทก์จะได้ทราบข้อกำหนดตามพินัยกรรมฉบับหลัง และโจทก์มิได้ถือเอาประโยชน์จากข้อกำหนดในพินัยกรรมฉบับหลังนี้จนล่วงเลยเกิน 1 ปีมาแล้วก็ตาม โจทก์ก็

ยังคงมีสิทธิเรียกร้องทรัพย์สินมรดกของนายเจิมจากจำเลยซึ่งเป็นผู้จัดการมรดกได้ ส่วนข้อต่อสู้ของจำเลยที่ว่าที่นามรดกของนายเจิมทั้ง 2 แปลงนี้ได้แบ่งปันระหว่างโจทก์จำเลยแล้ว โจทก์ฟ้องเรียกคืนภายหลังเมื่อพ้นระยะเวลา 1 ปีนับตั้งแต่จำเลยได้แย่งการครอบครองไม่ได้นั้น ศาลฎีกาเห็นว่า จำเลยมิใช่บุคคลภายนอก แต่เป็นผู้จัดการมรดกจึงต้องถือว่าจำเลยยึดถือที่นาทั้งสองแปลงนี้แทนโจทก์ซึ่งเป็นทายาท จำเลยจะอ้างสิทธิว่าได้แย่งการครอบครองจากโจทก์มิได้ ดังนั้นจึงนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1375 มาใช้บังคับแก่คดีนี้ก็ได้เช่นเดียวกันพิพากษากลับคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ให้บังคับคดีไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น

องค์คณะ

ปันโน สุขทรศนีย์ · ยง เหลืองรังษี · สว่าง ภูวะปัจฉิม

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/1415/2512>